

УДК: 007: 306

Хітрова Т. В.¹

¹ канд. філол. наук, доц. ЗНТУ

«СПОГАДИ» ЯК ТЕХНОЛОГІЯ КОМУНІКАЦІЇ В СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА

«Спогади» є комунікаційним ресурсом процесу людської пам'яті, засобом соціальної ідентифікації масових груп. З точки зору медійного змісту цього явища – це, з одного боку, форма жанрової репрезентації журналістського тексту, а з іншого, модель комунікативного акту, яка «підживлює» соціальну, національну та історичну пам'ять і, одночасно, може

бути потужним маніпулятивним засобом впливу на аудиторію, зокрема, якщо вона представлена у вигляді моделі «ностальгування».

Ухвалений 9 квітня 2015 року Верховною Радою України «декомунізаційний пакет» законів, сприяв очищенню публічного простору й зміни формату комунікації у межах гібридної «українсько-радянської» моделі ностальгування, яка довгі роки була потужним ресурсом політичного маніпулювання українцями, засобом спекуляції у площині історичної пам'яті [1, 11]. Поняття «відповідальності» та «компенсаторності», які включені в основний зміст пакету «декомунізаційних законів», унеможливають подальше тиражування «радянської моделі настальгування», а отже є ефективним засобом протидії маніпуляціям, однак доволі слабким інструментом на шляху розвінчання вже сформованих ностальнічних уявлень.

Сьогоднію площина неформальної комунікації, де кожен учасник має рівнозначний статус і медіальні можливості стає повноцінним ресурсом віртуальної реалізації як індивідуальних, так і групових інформаційних потреб. У цих умовах особливого значення набуває дискурс «пам'яті». Саме концепт «пам'ять» у віртуальній комунікації здатен втілювати й актуальне (соціальне) й символічне (прототипічне / ментальне), утворюючи новий рівень – соціальної пам'яті про минуле. Формування такого явища зумовлено не лише сервісною специфікою соціальних медіа, а й станом невизначеності учасників комунікації у своєму ставленні до минулого та сьогодення. Небезпека цього процесу полягає у намаганні великого відсотка учасників комунікації реконструювати картини минулого крізь призму соціальної і комунікативної практики інших учасників (перепости, статуси), що породжує такі явища як симулякри, каркуляції тощо. Дослідження цих характеристик передбачає аналіз дискурсу «пам'яті» як системного явища, з притаманними йому змістовими та формальними ознаками: повідомлення (представлені здебільшого у формі «спогадів») – наративи – комеморації – мовленнєва / текстова поведінка [2, с. 307].

Аналіз найбільш рейтингових соціальних мереж українського Інтернет сегменту доводить, що «історична пам'ять» є актуальним предметом публічних дискусій, актуалізуючи новітні смисли минулого в сучасній медіакulturі та повсякденній практиці. У порівнянні з традиційними медіа, дискурс «пам'яті» у соціальних спільнотах набуває нового соціального й комунікаційного змісту, зокрема, виконує функції організації учасників тематичної комунікації (ідентифікаційна функція); на рівні концепту входить до пошукової системи соціальних мереж (навігаційна функція); є джерелом формування онлайн-архівів (функція баз даних); впливає на формування нових зв'язків між користувачами й подальше їх самовизначення в офлайн діях (інтеграційна функція); спонукає до появи нових мережевих форм

комемо­рації (коме­мо­раційна функція); впливає на ви­зна­чен­ня групової і, як наслідок, осо­бистісної іден­тичності (аксіологічна функція); є ін­фор­маційним при­во­дом й за­со­бом фор­му­ван­ня ко­му­ні­ка­тив­ного се­редовища, ча­сто «ко­му­ні­кації – за­ради ко­му­ні­кації», що обумовлено спе­цифікою со­ці­альних мереж (со­ціо­ко­му­ні­ка­тивна функція); стверджує або за­пе­ре­чує стереотипні мар­ке­ри мину­лого, що є у мас-медійній чи полі­тич­ній ро­тації сьо­го­ден­ня (функція public relations); ви­сту­пає ар­гу­мен­таційною ос­но­вною фор­му­ван­ня сучасної історичної свідомості як сво­є­рідного ко­ду для ін­тер­пре­тацій ідеологічної плат­фор­ми сьо­го­ден­ня (ідеологічна функція); впливає на фор­му­ван­ня но­віт­ніх мов­лен­невих стан­дартів он­лайн-ко­му­ні­кації, що пов’язані з вер­бальними (не­вер­бальними), свідомими й не­свідомими фор­ма­ми пе­ре­дачі та збереження ін­фор­мації, техно­ло­гіями ін­фор­маційного впливу (пси­хо­лін­гві­стична функція).

Ви­ще­пе­ре­раховані функції цілком до­во­дять медійну при­ро­ду ко­му­ні­кації у те­ма­тич­них гру­пах со­ці­альних мереж, розширюючи, та­ким чином, не лише традиційний ін­фор­маційний про­стір по­бу­ту­ван­ня дис­курсу «історичної пам’яті», а й ре­пре­зен­ту­ючі нові за­со­би та техно­ло­гії його со­ці­ально-ко­му­ні­каційних ре­ф­лек­сій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Хітрова Т. «Де­ко­му­ні­зація» як ритори­чний дис­курс та дже­рело фор­му­ван­ня ам­бі­валентних смислів у сучасному ін­фор­маційному про­сто­рі України // Образ: щорічний нау­ко­вий збірник / голова редкол. В. Різун, голов. ред. Н. Сидоренко ; Ін­сти­тут жур­налістики КНУ імені Тараса Шевченка. – К., 2015. – Вип.3(18). – С. 11-20.

2. Хітрова Т. Со­ці­альні спільноти як про­стір фор­му­ван­ня групової пам’яті: но­віт­ні ефекти ко­му­ні­кації // Діалог: Медіа-студії : [збір.наук. праць.] / ред. кол. : О. В. Алек­сан­дров (відп. ред.) [та ін.]. – О­де­са : Ас­тро­принт, 2014. – Вип. 18-19. – С. 305–315.